

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Dato: 15.10.2007

Vår ref.: 2007/00449 – LPA/KF
Deres ref.:

Høring – forslag om tiltak mot trygdemisbruk mv.

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) viser til høringsbrev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 12. juli 2007 med forslag om lovendringer med sikte på mer effektiv tilbakekreving av feilutbetalinger og bedre virkemidler for å bekjempe trygdemisbruk.

Hovedsynspunkter

Finansnæringens hovedorganisasjon støtter Arbeids- og inkluderingsdepartementets forslag til at det lovfestes en bestemmelse om utveking av opplysninger mellom Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og forsikringsselskapene med sikte på å kunne avdekke trygdemisbruk og forsikringssvindel.

I forslaget skal NAV gi opplysninger kun når det er foretatt en urettmessig utbetaling. Vi mener NAV også bør kunne gi opplysninger til forsikringsselskapene også om kunder som har forsøkt å begå trygdebedrageri, men hvor forsøket ikke har resultert i fullbyrdet trygdebedrageri.

FNH mener tiltakene som foreslås vil kunne effektivisere det viktige arbeidet mot økonomisk kriminalitet, både innenfor finansnæringen og innenfor Arbeids- og velferdsetaten. Både NAV og forsikringsselskapene er underlagt lovbestemt taushetsplikt. For forsikringsselskapenes del vil riktignok taushetsplikten kunne settes til side ved Arbeids- og velferdsetatens påberopelse av lovbestemt opplysningsplikt etter folketryktdloven § 21-4. Men verken offentlig eller privat sektor har i dag adgang til *etter eget tiltak* å informere hverandre ved berettiget mistanke om henholdsvis trygdemisbruk og forsikringssvindel. Dette er etter vårt syn en mangel ved dagens lovgivning som hindrer rimelige virkemidler mot misbruk av trygd og forsikring.

FNH har tidligere vist til at dette er et område hvor antall avdekkede forsøk på forsikringssvindel har steget merkbart de siste årene (2004: 114 saker, 2005: 216 saker), men hvor vi fortsatt regner med at det kan være et stort antall ikke-avdekkede tilfeller. Det som er spesielt for svindelen innenfor personforsikringer med uføredekning i likhet med trygd, er at utbetalingene for hver enkelt sak vil kunne dreie seg om nokså store beløp. Næringen antar at svindelomfanget innen livs- og pensjonsforsikring årlig ligger på om lag 1 milliard kroner.

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Postadresse/Postal address: P.b. 2473 Solli, 0202 Oslo, Norway. Kontoradresse/ Visiting address: Hansteens gate 2, Oslo
Telefon/Telephone: (+47) 23 28 42 00, E-mail: fnh@fnh.no, web: www.fnh.no. Organisasjonsnr.: Finansnæringens
Hovedorganisasjon: NO 981 423 682, Finansnæringens Servicekontor: NO 969 000 938

Forslaget om forsikringsselskapers adgang til å gi opplysninger til NAV

I høringsnotatet forelås det å ta inn en ny bestemmelse i folketrygdloven § 21-4 b som regulerer utvekslingen av opplysninger mellom NAV og finansinstitusjoner. Forslaget bygger på et lignende forslag som ble fremmet av Regjeringen v/Sosialdepartementet i Ot.prp. nr. 60 (2001-2002) Om lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover. Forslaget fikk imidlertid ikke flertall i Stortinget, jf. Innst. O. nr. 56 (2001-2002).

Utkast til ny § 21-4 b første ledd lyder:

”Finansinstitusjoner, pensjonsordninger og forsikringsselskaper kan av eget tiltak og uten hinder av egen taushetsplikt informere Arbeids- og velferdsetaten om forhold som har medført eller kan medføre urettmessig utbetaling av trygdeytelser.”

Forslaget er formulert som en bestemmelse om opplysningsrett og ikke en opplysningsplikt. FNH tror en opplysningsrett vil være tilstrekkelig til at målsettingen om å hindre urettmessige utbetalinger av trygd og forsikring vil kunne oppnås i praksis.

FNH støtter at bestemmelsen er formulert som en bestemmelse om opplysningsrett og ikke en opplysningsplikt

Nærmere om forholdet mellom forslaget til ny § 21-4 b i folketrygdloven og forsikringsloven § 1-6

Etter forsikringsloven (lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv.) § 1-6 har ”ansatte og tillitsvalgte i forsikringsselskap eller pensjonsforetak taushetsplikt med hensyn til opplysninger de får om andres forretningsmessige eller private forhold, med mindre de etter lov har plikt til å gi opplysninger.” (vår understrekning).

Bestemmelsen er en videreføring av § 1-3 i forsikringsvirksomhetsloven (lov 10. juni 1988 nr. 39), jf. Forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) B. Om lov om endringer i lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) og i andre lover Ot.prp.nr.68 (2004-2005) under punkt 9 Merknader til bestemmelsene. I forarbeidene til forsikringsvirksomhetsloven § 1-3 (NOU 1983:52 Forsikring i Norge og Ot.prp. nr. 42 (1986-87) Om lov om forsikringsvirksomhet synes det klart forutsatt at taushetsplikten for ansatte eller tillitsvalgte i forsikringsselskaper medfører at opplysninger om kunder ikke skal kunne gis til det offentlige uten særskilt lovhjemmel, se NOU 1983:52 under merknaden til § 1-9 i lovutkastet.

Folketrygdloven § 21-4 som regulerer trygdemyndighetenes innhenting av opplysninger er lovteknisk utformet slik at forsikringsselskapet er pålagt å gi de opplysningene NAV ber om. Forholdet til bestemmelsen om taushetsplikt i forsikringsloven § 1-6 er da at ansatte og tillitsvalgte i forsikringsselskaper kan gi opplysninger om kunder uten hinder av taushetsplikten når NAV innhenter slike opplysninger etter folketrygdloven § 21-4.

Slik forslaget til ny § 21-4 b første ledd er formulert er FNH ikke overbevist om at ansatte i forsikringsselskaper vil kunne gi opplysninger til NAV uten hinder av taushetsplikten. Opplysningene som kundene gir i tilknytning til en personforsikring er av svært sensitiv karakter, og ligger åpenbart i kjernen av opplysninger som er vernet av taushetspliktsbestemmelsen. Kravet om en lovpålagt plikt gjør seg således sterkest gjeldende for denne type opplysninger, og motstykket til dette er at kravet til presisjonsnivået i lovteksten som skal fritta forsikringsselskapene for taushetsplikt bør være at det overhodet ikke foreligger tvil om taushetsplikten gjelder eller ikke. Det kan gjøres enten gjennom en endring av forsikringsloven eller den foreslåtte bestemmelsen i folketrygdloven.

FNH ber departementet sikre at taushetspliktsbestemmelsen i § 1-6 ikke er til hinder for utlevering av opplysninger i medhold av den foreslåtte bestemmelsen i utkastet § 21-4 b for et ev. forslag legges frem for Stortinget.

Når skal forsikringsselskapene kunne gi opplysninger til NAV?

I lovforslaget er adgangen til å gi opplysninger til NAV knyttet til at forsikringsselskapet har kjennskap til "forhold som har medført eller kan medføre utrettmessig utbetaling av trygdeytelser".

Vi mener dette er en hensiktsmessig løsning for å ramme både faktisk gjennomført svindel og forsøk på svindel som for eksempel er oppdaget før utbetaling.

Forslaget om NAVs adgang til å gi opplysninger til forsikringsselskap

Videre foreslås en tilsvarende rett for NAV til å gi opplysninger til finansinstitusjoner. I høringsnotatet begrunnes denne regelen i at det er en samfunnsinteresse å hindre forsikringssvindel, og at finansinstitusjoner derfor vil ha den samme interessen og nytten i varsling fra NAV. FNH anser arbeid og tiltak mot svindel enten det gjelder offentlige eller markedsbaserte trygghetsordninger som svært viktig.

Forslaget til ny § 21-4 b andre ledd lyder:

"Arbeids- og velferdsetaten kan av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikt informere et forsikringsselskap, finansinstitusjon eller pensjonsordning om forhold som kan medføre urettmessige utbetalinger fra denne institusjonen. Dette gjelder når en person har fått utbetalinger fra Arbeids- og velferdsetaten som vedkommende ikke hadde krav på, og vilkårene for tilbakekreving etter § 22-15 første ledd er oppfylt."

Forslaget til § 22-15 første ledd er gitt følgende ordlyd:

"En utbetaling som Arbeids eller velferdsetaten har foretatt til noen som ikke hadde krav på den, kan kreves tilbake dersom mottakeren forstod eller burde forstått at utbetalingen skyldtes en feil. Det samme gjelder dersom mottakeren eller noen som på hans vegne har gitt opplysninger som vedkommende burde ha forstått var mangelfulle eller feilaktige og

utbetalingen har sammenheng med dette. Som mangelfulle opplysninger regnes også unnlattelse av å gi opplysninger av betydning.”

FNH vil først understreke at vi stiller oss bak forslaget. Det kan likevel være behov for enkelte presiseringer for finansnæringen, og disse er belyst nedenfor.

Når skal NAV kunne gi opplysninger til forsikringsselskap?

I lovforslaget er adgangen til å gi opplysninger til forsikringsselskap knyttet til at personen har fått utbetalinger fra Arbeids- og velferdsetaten som vedkommende ikke hadde krav på, og vilkårene for tilbakekreving etter utkast til folketrygdloven § 22-15 første ledd er oppfylt. Dette forslaget fanger ikke opp de tilfeller hvor det foreligger forsøk på trygdebedrageri. Slik lovforslaget er formulert, kan det oppstå en situasjon hvor en person dømmes for forsøk på trygdebedrageri, men hvor NAV ikke kan underrette fordi de oppdaget og stoppet bedrageriforsøket før noen faktisk utbetaling ble foretatt.

Vi mener ordlyden må forbedres. Dette kan fore eksempel skje ved en tilføyelse i § 21-4 b andre ledd andre setning som da får følgende ordlyd (vår understreking og overstreking):

”Dette gjelder når en person har fått eller kunne ha fått utbetalinger fra Arbeids- og velferdsetaten som vedkommende ikke hadde krav på, og vilkårene for tilbakekreving etter § 22-15 første ledd er oppfylt.”

Den praktiske gjennomføringen av NAVs opplysningsrett – strukturell tilknytning mellom kunde og forsikringsselskap

I forslaget ligger en forutsetning om at NAV har kjennskap til at det verserer en sak for, eller blir gitt utbetalinger fra, et konkret forsikringsselskap eller pensjonsinnretning. Ut fra dette skal NAV kunne gi opplysninger til dette forsikringsselskapet/pensjonsinnretningen. Det vil imidlertid ikke være slik at NAV til enhver tid kjenner til hvilke utbetalinger forsikringsselskapet gir til den aktuelle person, jf. avsnittet tidligere som angir at disse opplysningene i utgangspunktet er taushetsbelagte.

I høringsnotatet pekes det på at når forutsetningen om kunnskap om forsikringsutbetalinger ikke er til stede, vil varslingsretten ha liten praktisk verdi. Det vises til brev fra FNH 6. juli 2006. I brevet ble det foreslått som en mulig løsning å opprette et register over personer som har oppnådd urettmessige utbetalinger fra Arbeids- og velferdsetaten som FNH eventuelt kunne hatt ansvaret for. FNH ser at et slikt register vil reise problemstillinger knyttet til de registrertes personvern som det vil kunne være vanskelig å ivareta.

FNH ser den praktiske gjennomføringen av lovforslaget som i første rekke et myndighetsansvar. Med det mener vi at myndighetene enten i tilknytning til lovforslaget, eller i oppfølgingen av lovendringene bør gi retningslinjer for den praktiske gjennomføringen av NAVs overlevering av opplysninger til forsikringsselskapene.

Dersom NAV mener det må være finnes enkle varslingsrutiner for å sikre en effektiv gjennomføring av opplysningsretten, vil dette eventuelt kunne gjøres ved å involvere FNH, men uten at det opprettes et register. Det kan for eksempel skje ved at meldingene fra NAV sendes direkte til FNH for videreformidling til alle selskap som selger personforsikringer. FNH kan imidlertid ikke påta seg en slik rolle overfor forsikringsselskap som ikke er medlem av FNH.

Betegnelsen finansinstitusjoner mv. i lovforslaget

Til sist har vi en lovteknisk merknad til forslaget.

I lovforslaget er betegnelsen ”finansinstitusjoner mv.” og ”finansinstitusjoner, pensjonsordninger og forsikringsselskaper” brukt. I høringsnotatet fremgår det at det er selskaper som selger personforsikringer og pensjoner det tas sikte på å regulere. Forsikringsselskapers virksomhet er regulert gjennom forsikringsloven (lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet). I forsikringsloven omtales selskaper som driver forsikringsvirksomhet som ”forsikringsselskap eller pensjonsforetak”.

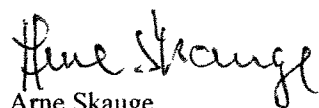
Det er ønskelig at begrepsbruken i tilgrensende lovgivning er mest mulig enhetlig, og vi ønsker derfor at begrepsbruken fra forsikringsloven brukes da vi oppfatter at den vil være dekkende for det som tas sikte på å regulere.

Avsluttende merknader

FNH støtter som sagt forslaget om utveksling av opplysninger mellom Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og forsikringsselskaper, og mener dette kan være et vesentlig tiltak for å effektivisere arbeidet mot økonomisk kriminalitet.

Med vennlig hilsen

Finansnæringens Hovedorganisasjon

Arne Skaug
Adm. dir.

Kristin Flagstad
Seniorrådgiver